ו ^כ^ יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (יז) שֶׁהָאָבֵל (יח) חַיָּב לִשְׁלֹחַ (ט) מָנוֹת. הַגָּה: (יט) אֲבָל אֵין שׁוֹלְחִין לָאָבֵל (כ) כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ (מהרי"ל (שו"ת סי' לא)), (כא) וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ"ה (ס"א) עַיֵּן שָׁם, וְאִם אֵין בָּעִיר אֶלָּא הָאָבֵל עִם אַחֵר, חַיָּב לִשְׁלֹחַ לָאָבֵל כְּדֵי לְקַיֵּם מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת, (כב) אֶלָּא אִם כֵּן מָחַל הָאָבֵל עַל מְנָתוֹ (מהריב"ש) [המהר"י ברונא]:

ז ^ל^ יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (כג) שֶׁאוֹנֵן (כד) מֻתָּר בְּבָשָׂר וְיַיִן, דְּלָא אָתֵי עֲשֵׂה דְּיָחִיד דַּאֲבֵלוּת וְדָחֵי עֲשֵׂה דְּרַבִּים דְּאוֹרַיְתָא, דְּלִשְׂמֹחַ בְּפוּרִים דִּבְרֵי קַבָּלָה נִינְהוּ שֶׁהֵם כְּדִבְרֵי תוֹרָה. הַגָּה: (כה) וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁחַיָּב בְּמִקְרָא מְגִלָּה וּתְפִלָּה וּקְרִיאַת שְׁמַע. וְנִרְאֶה לִי דְּדַוְקָא (י) [י] בַּלַּיְלָה אַף עַל פִּי שֶׁמֵּתוֹ מֻטָּל לְפָנָיו, אֲבָל בַּיּוֹם שֶׁרוֹצֶה לְקָבְרוֹ, (כו) קְבוּרַת מֵתוֹ (יא) קוֹדֵם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן תרפ"ז סָעִיף ב', וְלָכֵן קוֹרֵא וּמִתְפַּלֵּל (כז) אַחַר כָּךְ, דְּלָא עָדִיף מִיּוֹם טוֹב וְשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ע"א, כֵּן נִרְאֶה לִי: ח (כח) ^מ^ מֻתָּר (יב) [יב] לִשָּׂא אִשָּׁה בְּפוּרִים.

כ טוּר בְּשֵׁם הָרַ"מ מֵרוֹטֶנְבּוּרְג וְכֵן כָּתְבוּ שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים בִּשְׁמוֹ. ל אָרְחוֹת חַיִּים (אות לט). מ תְּשׁוּבַת רַשְׁבָּ"א (שו"ת ח"ג סי' רעו) וְסִיֵּם דִּבְעִנְיָנִים אֵלּוּ הוֹלְכִים בָּהֶם לְהָקֵל דְּמִדְּרַבָּנָן הֵם.

בְּאֵר הֵיטֵב

ו (ט) מָנוֹת. אֲפִלּוּ תּוֹךְ שִׁבְעָה. מִיהוּ לֹא יִשְׁלַח מִינֵי תַּפְנוּקִים שֶׁהֵם עֲשׂוּיִם לְשִׂמְחָה, סֵפֶר חֲסִידִים תשי"ג. וּמַטֵּה מֹשֶׁה (סי' תתריט) כָּתַב שֶׁאֵין שׁוֹלְחִין לְאָבֵל אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ לְשִׂמְחָה, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רמ"א. (וּבִשְׁיָרֵי) [וּבִ]כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) כָּתַב דְּאָבֵל פָּטוּר מִשְּׁלוֹחַ מָנוֹת תּוֹךְ שִׁבְעָה, וְאַחַר שִׁבְעָה יִשְׁלַח בְּצִנְעָא לְאֶחָד מִקְּרוֹבָיו אוֹ לְאֶחָד מֵהָעֲנִיִּים. וּפָשׁוּט הוּא דְּאִם הָאָבֵל הוּא עָנִי דְּמֻתָּר לִשְׁלֹחַ לוֹ מָעוֹת, דְּלָא גָּרַע מִצְּדָקָה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) עַיֵּן שָׁם: ז (י) בַּלַּיְלָה. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) שֶׁהֶעֱלָה דְּבַלַּיְלָה עַל כָּל פָּנִים לֹא יֹאכַל בָּשָׂר, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְנִרְאֶה לִי דַּוְקָא בַּלַּיְלָה וְכוּ' קָאֵי אַמְּגִלָּה, עַיֵּן שָׁם: (יא) קוֹדֵם. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סִימָן תרפ"ז סָעִיף קָטָן ד' דְּיֵשׁ חוֹלְקִין, וְכֵן נוֹהֲגִין לְקָבְרוֹ אַחַר יְצִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּלֹא יָנִיחַ תְּפִלִּין דְּאִקְרֵי פְּאֵר. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) עַיֵּן שָׁם: ח (יב) לִשָּׂא.

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

ז [י] בַּלַּיְלָה. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּיַד אֶפְרַיִם עַל דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד-טו) בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) דְּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּלֵיל שֵׁנִי דְּאָסוּר: ח [יב] לִשָּׂא. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שֶׁלֹּא לִשָּׂא בְּפוּרִים. וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס"ק יב) כָּתַב בְּשֵׁם מוֹפַת הַדּוֹר מוֹרֵנוּ הָרַב יִצְחָק הַכֹּהֵן ז"ל עִם הֱיוֹתוֹ תַּלְמִיד הַפְּרִי חָדָשׁ, הוֹרָה לְהַתִּיר לִשָּׂא בְּפוּרִים כְּהוֹרָאַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן פָּשַׁט הַמִּנְהָג בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר] וְכָל זֶה בַּיּוֹם, דִּ'יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה' כְּתִיב (אסתר ט כב), (טז) אֲבָל בַּלַּיְלָה אִם יֵשׁ לוֹ מִנְיָן יִתְפַּלֵּל וְיִקְרָא הַמְּגִלָּה בְּבֵיתוֹ, וְאִם אֵין לוֹ מִנְיָן, (יז) יִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ וְיֵלֵךְ לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּלְבַד הַקְּרִיאָה לֹא יֵצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ. וְעַיֵּן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם), דְּבְיוֹם ט"ו לֹא יֵלֵךְ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן חֲלִיצַת מִנְעָלִים וִישִׁיבָה עַל גַּבֵּי קַרְקַע, מַשְׁמַע מִן הַפּוֹסְקִים דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם ט"ו אֵין צָרִיךְ. כָּתַב הַלְּבוּשׁ (ס"ג) אֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין וְלֹא קַדִּישׁ, 'אֶלָּא לְחָכָם בְּפָנָיו' אַחַר שֶׁדּוֹרְשִׁין עָלָיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין אוֹמְרִים קַדִּישׁ: ו (יז) שֶׁהָאָבֵל וְכוּ'. אֲפִלּוּ (יח) תּוֹךְ שִׁבְעָה, דְּהָא חַיָּב בְּכָל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּחַיָּב בְּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים: (יח) חַיָּב לִשְׁלֹחַ מָנוֹת. אָכֵן (יט) כָּל דָּבָר שִׂמְחָה לֹא יִשְׁלַח, וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר חֲסִידִים (סי' תשיג), מִי שֶׁמֵּת אָבִיו בְּפוּרִים, לְשָׁנָה הַבָּאָה יִשְׁלַח מָנוֹת (אַף דְּהוּא יָארְצַייט), וּבְאוֹתוֹ שָׁנָה יִשְׁלַח מָעוֹת אוֹ בָּשָׂר לַעֲנִיִּים, רַק לֹא תַּפְנוּקִים הָעֲשׂוּיִים לְשִׂמְחָה: (יט) אֲבָל אֵין שׁוֹלְחִין לָאָבֵל. אֲפִלּוּ (כ) דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל שִׂמְחָה. וְאִם הָאָבֵל הוּא עָנִי, (כא) מֻתָּר לִשְׁלֹחַ לוֹ מָעוֹת אֲפִלּוּ תּוֹךְ שִׁבְעָה, דְּלָא גָּרַע מִצְּדָקָה: (כ) כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. הַיְנוּ לְאָבִיו וְאִמּוֹ [וְלִשְׁאָר קְרוֹבִים תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים], (כב) וְהַטַּעַם כְּדִין שְׁאִילַת שָׁלוֹם שֶׁאָסוּר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ: (כא) וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן שפ"ה. כַּוָּנָתוֹ לְהוֹרוֹת, (כג) דִּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמָם, מֻתָּר לִשְׁלֹחַ לָהֶם מָנוֹת גַּם כֵּן בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ [אֲבָל (כד) לֹא בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים], (כה) אֲבָל לֹא יִשְׁלְחוּ לוֹ מִינֵי שִׂמְחָה: (כב) אֶלָּא אִם כֵּן מָחַל הָאָבֵל וְכוּ'. דְּאֵין נוֹתְנִין (כו) לְאָדָם מַתָּנָה עַל כָּרְחוֹ: ז (כג) שֶׁאוֹנֵן וְכוּ'. אוֹנֵן נִקְרָא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִקְבַּר הַמֵּת: (כד) מֻתָּר בְּבָשָׂר וְיַיִן. אַף דְּדַעַת הַמְחַבֵּר לְעֵיל (ס"ד) דַּאֲבֵלוּת נוֹהֵג בְּפוּרִים מִכָּל מָקוֹם אֲנִינוּת סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵינוֹ נוֹהֵג, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַטַּעַם. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) שֶׁהֶעֱלָה, דְּדַוְקָא בַּיּוֹם שֶׁחָל מִצְוַת שִׂמְחַת פּוּרִים דִּ'יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה' כְּתִיב (שם), (כז) אֲבָל לֹא בַּלַּיְלָה, אֲפִלּוּ בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה וְכָל שֶׁכֵּן בְּלַיְלָה שְׁנִיָּה, וּמַה שֶּׁכָּתוּב אַחַר כָּךְ (ברמ"א), וְנִרְאֶה לִי דַּוְקָא בַּלַּיְלָה, לֹא קָאֵי רַק לְעִנְיַן מְגִלָּה וּתְפִלָּה וּקְרִיאַת שְׁמַע: (כה) וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁחַיָּב בְּמִקְרָא וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דִּכְשֵׁם שֶׁבִּשְׁבִיל מִצְוַת שִׂמְחַת הַיּוֹם דָּחִינַן אֶת הָעֲשֵׂה דַּאֲבֵלוּת וְהִתַּרְנוּהוּ בְּבָשָׂר וְיַיִן, בְּוַדַּאי אֵין רָאוּי לְפָטְרוֹ בַּלַּיְלָה מִמִּקְרָא מְגִלָּה וּשְׁאָר מִצְוֹת, כֵּיוָן שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְקָבְרוֹ אָז, וְדוֹמֶה לְאוֹנֵן בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים חִיְּבוּהוּ בְּמִצְוֹת מִטַּעַם זֶה. אֲבָל יֵשׁ לְפַקְפֵּק עַל זֶה, אֶחָד, דְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי גּוּפָא יֵשׁ דֵּעוֹת בַּפּוֹסְקִים, וְעוֹד, דְּשָׁם עַל כָּל פָּנִים יוֹם טוֹב הוּא, וּלְכָךְ אֵין חָל הָאֲנִינוּת מֵחֲמַת שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְקָבְרוֹ בַּלַּיְלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפוּרִים, דְּעִקַּר שִׂמְחָה בַּיּוֹם הוּא וּבַלַּיְלָה דּוֹמֶה לִשְׁאָר לַיְלָה שֶׁל חֹל דִּבְוַדַּאי חָל אֲנִינוּת אַף שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְקָבְרוֹ אָז, וְלָכֵן כָּתַב (כח) בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"א) דִּבְלֵיל י"ד יִשְׁמַע קְרִיאַת הַמְּגִלָּה מֵאַחֵר: (כו) קְבוּרַת מֵתוֹ קוֹדֵם כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּשָׁם מוּכָח דְּלָאו דַּוְקָא מֵת מִצְוָה קֹדֶם לִקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, דְּהוּא הַדִּין כָּל מֵת שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִין כְּדֵי צָרְכּוֹ, הַפּוֹגֵעַ בּוֹ קוֹבְרוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא. וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת כְּבָר כָּתַב שָׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד), דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל זֶה וּסְבִירָא לְהוּ דִּבְכָל מֵת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה קֹדֶם לִקְבוּרָתוֹ, וְכֵן נוֹהֲגִין לְקָבְרוֹ אַחַר יְצִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) דְּהָא תֵּינַח בַּאֲנָשִׁים אֲחֵרִים, אֲבָל הָאוֹנֵן אֵיךְ הוּא חַיָּב בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה הֲלֹא הוּא פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת, וְאֵיךְ יָצָא בְּמַה שֶּׁשָּׁמַע בְּצִבּוּר אַחֲרֵי שֶׁאָז לֹא הָיָה חַיָּב כְּלָל, (כט) וְעַל כֵּן מַסִּיק הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַע הַקְּרִיאָה בְּצִבּוּר, (ל) יִקְרָאֶנָּה שֵׁנִית אַחַר שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת. וּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, (לא) הוּא כִּשְׁאָר אוֹנֵן בִּימוֹת הַחֹל, דְּקֹדֶם הַקְּבוּרָה הוּא פָּטוּר, וּלְאַחַר הַקְּבוּרָה עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ע"א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד' שָׁם מְבֹאָר כָּל הַפְּרָטִים. וּלְעִנְיַן תְּפִלִּין, דַּעַת (לב) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּלֹא יָנִיחַ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ל"ח סָעִיף ה': (כז) אַחַר כָּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲבָל קֹדֶם הַקְּבוּרָה הוּא פָּטוּר מִזֶּה, וְלָזֶה מְסַיֵּם דְּלֹא עָדִיף מִשַּׁבָּת וְיוֹם טוֹב, (לג) וְהַיְנוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי כְּשֶׁקּוֹבְרוֹ, וְכֵן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁמַּחְשִׁיךְ עַל הַתְּחוּם לְצָרְכֵי הַקְּבוּרָה, הוּא פָּטוּר אָז מִכָּל הַמִּצְוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן כָּאן: ח (כח) מֻתָּר לִשָּׂא וְכוּ'. וְלֹא דָּמֵי לְחַג דִּכְתִיב (דברים טז יד) 'וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ' וְלֹא בְּאִשְׁתְּךָ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפוּרִים. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) כָּתַב,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(טז) שָׁם (מג"א סק"ח), וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם): (יז) אִי אִיתְרְמֵי בְּחֹל, וְאִי אִיתְרְמֵי בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת מִבְּעוֹד יוֹם כַּנַּ"ל (מ"ב ס"ק טו): ו (יח) כֵּן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרֹא"שׁ (מועד קטן פ"ג סי' פה) וּמָרְדְּכַי (סי' תשפה) וּתְשׁוּבַת מַהֲרִ"י בְּרוּנָא, דְּהָא חִיְּבוּהוּ מִטַּעַם דְּהָא חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת, וְאַף תּוֹךְ שִׁבְעָה בִּכְלָל: (יט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כ) כֵּן מַשְׁמַע מֵרמ"א, וְכֵן כָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קנה סל"ז): (כא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כב) הַגְּרָ"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב): (כד) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"ג): (כה) שָׁם: (כו) הַגְּרָ"א: ז (כז) וְכֵן כָּתַב אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כח) עוֹד כָּתַב שָׁם, דְּבָשָׂר וְיַיִן מֻתָּר גַּם בְּט"ו, וְצִיֵּן עַל זֶה פְּרִי מְגָדִים וְלֹא מָצָאתִי, וּלְדִינָא נִרְאֶה גַּם כֵּן דְּאָסוּר, דְּלֹא עָדִיף מִלֵּיל י"ד דְּמִצְוָה לִשְׂמֹחַ קְצָת, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא דָּחִינַן עַל יְדֵי זֶה הַמִּצְוָה דַּאֲנִינוּת, וְהוּא הַדִּין בְּט"ו. וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנָתוֹ לְמֻקָּפִין הַקּוֹרְאִין בְּט"ו דְּיוֹם שִׂמְחָה הוּא לָהֶם: (כט) אַף דִּלְבַסּוֹף הוּא מִסְתַּפֵּק דְּאֶפְשָׁר דְּיָצָא בְּמַה שֶּׁקָּרָא כְּבָר, דְּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ רַשַּׁאי, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם רֹב הַפּוֹסְקִים אֵין סוֹבְרִין כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן ע"א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ד), וְגַם בְּעִנְיָנֵנוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"א) וְחַיֵּי אָדָם (שם סל"ח) סוֹבְרִין דְּיִקְרָאֶנָּה שֵׁנִית: (ל) וּבְלֹא בְּרָכָה [חַיֵּי אָדָם (שם)]: (לא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם): (לב) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם) וְחַיֵּי אָדָם (שם), אָכֵן הָאֵלִיָּה רַבָּה (שם) סוֹבֵר דְּצָרִיךְ לְהָנִיחַ, וְהַפְּרִי מְגָדִים (א"א ס"ק טז) כָּתַב דְּצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא: (לג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת מְגִלָּה סִימָן תרצו תרצז

הַגָּהוֹת: בֵּין בְּי״ד בֵּין בְּט״ו. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמַּתָּר לַעֲשׂוֹת (כט) פְּדְיוֹן הַבֵּן (תוספות פרק קמא דמועד קטן (ח: ד״ה מפני מיטול)). מַה שֶּׁנָּהֲגוּ לִלְבֹּשׁ פַּרְצוּפִים בְּפוּרִים, וְגֶבֶר לוֹבֵשׁ שִׂמְלַת אִשָּׁה וְאִשָּׁה כְּלִי גֶּבֶר, אֵין אִסּוּר בַּדָּבָר מֵאַחַר שֶׁאֵין מְכַוְּנִים אֶלָּא לְשִׂמְחָה בְּעָלְמָא, וְכֵן בִּלְבִישַׁת כְּלָאִים דְּרַבָּנָן, וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר, אֲבָל הַמִּנְהָג כְּסֻבָרָא (ל) הָרִאשׁוֹנָה. וְכֵן בְּנֵי אָדָם הַחוֹטְפִים זֶה מִזֶּה דָּרֶךְ שִׂמְחָה, אֵין בָּזֶה (לא) מִשּׁוּם (יג) 'לֹא תִגְזֹל', (לב) וְנָהֲגוּ כָּךְ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ דָּבָר שֶׁלֹּא כְּהֹגֶן עַל פִּי טוּבֵי הָעִיר (תשובת מהר״י מינץ סימן י״ז):

תרצז אֵין אוֹמְרִים תְּחִנָּה בְּי״ד וְט״ו שֶׁבַּאֲדָר רִאשׁוֹן וְדִין תַּעֲנִית וְהֶסְפֵּד בָּהֶן. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א אְיוֹם י״ד וְט״ו שֶׁבַּאֲדָר (א) רִאשׁוֹן, אֵין נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאֵין אוֹמְרִים מִזְמוֹר (ב) 'יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה' (תהלים כ), בְּוַאֲסוּרִים בְּהֶסְפֵּד (ג) [א] (ד) וְתַעֲנִית, אֲבָל שְׁאָר דְּבָרִים אֵין נוֹהֲגִים בָּהֶם. גְּוֵישׁ אוֹמְרִים דְּאַף בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית מֻתָּרִים. הַגָּהוֹת: וְהַמִּנְהָג כְּסֻבָרָא הָרִאשׁוֹנָה. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחַיָּב לְהַרְבּוֹת בְּמִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה (ג) [ב] (ד) בְּי״ד שֶׁבַּאֲדָר רִאשׁוֹן (טור בשם הרי״ף) [הרבינו פרץ], (דהגהות הפסק״ס פ׳ קמא)), וְאֵין נוֹהֲגִין כֵּן, (ה) מִכָּל מָקוֹם יָרְבֶּה קְצָת בִּסְעוּדָה כְּדֵי לָצֵאת

(ה״ה יום): וְכָתַב שָׁלֵ״ה (מסי מגילה, נר מצוה אות טז), וְהַמַּרְדְּכִי (סי׳ תשפד) בְּשֵׁם הָרַ״מ (ד״פ סי׳ תרמג).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **וְתַעֲנִית.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) דְּלִכּוֹלֵי עָלְמָא אֵין אוֹמְרִים עַל הַנִּסִּים. וְעַיֵּן בְּעֶצֶרֶת זְקֵנִים שֶׁאֵין נוֹהֲגִין אִסּוּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה בְּאֶחָד רִאשׁוֹן. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ אִם טָעוּ וְחָשְׁבוּ שֶׁהָיָה שָׁנָה פְּשׁוּטָה וְקָרְאוּ הַמְּגִלָּה וְהִפְרְשִׁיוֹת בְּרִאשׁוֹן, וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע לָהֶם שֶׁהָיָה מְעֻבֶּרֶת, צְרִיכִים לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת הַפָּרָשִׁיוֹת וְהַמְּגִלָּה בְּאֶחָד הַשֵּׁנִי, וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף סוֹף סִימָן תרפ״ח (ד״ה קראוהו), וּבְסוֹף סֵפֶר בֶּדֶק הַבַּיִת (שם), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב (פרי חדש) בְּשֵׁם מֹהַרַ״שׁ הַלֵּוִי בְּתְשׁוּבָה (או״ח סי׳ טז) כְּמִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס בְּאֶחָד כוי, וּמַה שֶּׁכָּתַב עַל זֶה בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״א). וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל סָעִיף תקס״ח סָעִיף קָטָן ד׳ הָאֲרִיךְ בְּדִינֵי אֶחָד שֶׁבְּתוֹךְ לְעִנְיַן יְאֹרְצַיְיט, וּבְמַה הֵבִיא מֵאֲבִי הָעֵזְרִי סִימָן קכ״ו (ב״י ד״ה והיכא) וּמִיּוֹרֵה דֵּעָה סִימָן ר״כ (ס״ק), וּמִשָּׁם יֵשׁ לִלְמֹד כַּמָּה הִלְכְתָא גְּבִירְתָא בְּעִנְיַן זֶה:

[ב] **בְּי״ד.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן ט״ז (סק״ב) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַשְׂמִ״ן (קטן, סי׳ קעח) שֶׁרַבֵּנוּ יְחִיאֵל מִפָּארִיז הָיָה רָגִיל לְהַרְבּוֹת בִּסְעוּדָה וּלְהַזְמִין בְּנֵי אָדָם, כְּמַשְׁמָעוּת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה אֵין בֵּין אֶחָד כוי, וְשֶׁפִּיר מִסַּיֵּם רַמ״א 'וְטוֹב לַב מִשְׁתֶּה תָּמִיד'. וְעַיֵּן בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכָּתַב, מוֹרֵ״מ זַ״ל בְּחָכְמָה יָסַד חֲתִימָה מַעַיִן פְּתִיחָה, שֶׁנִּי תְּמִידִין כְּסִדְרָן, הוּא פֶּתַח בְּרֵישׁ הַגָּהוֹתָיו (סי׳ א ס״א) 'שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָּמִיד', וְחָתַם 'וְטוֹב לַב מִשְׁתֶּה תָּמִיד' כוי, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי שֶׁלְּפִי שָׁרְצָה לְסַיֵּם בְּדָבָר טוֹב וְדָבָר בְּעִתּוֹ, נָקַט 'וְטוֹב לֵישְׁנָא מְעַלְיָא דִּקְרָא לְצַחוּתֵיהּ 'וְטוֹב לֵב כוי (משלי טו טו), רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כְּאִלּוּ אָמַר וְטוֹב לְבִי, וְהֵיכִי שְׁטוֹב שֶׁיֵּעָשֶׂה בְּשֵׁנֵי הָאֲדָרִים מִשְׁתֶּה, וְאִפְשָׁר שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד הַט״ז מַה שֶּׁכָּתַב וְשֶׁפִּיר מְסַיֵּם הָרַמ״א כוי, וְכֵנָנְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְגַם יֵשׁ רְמָז מִי חֲבוֹת 'מִשְׁתֶּה' 'טוֹב' בְּגִימַטְרִיָּא אֲדָר רִאשׁוֹן. וְעוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל סִימָן תר״ע בְּהַגָּ״ה סָעִיף ב' לְעִנְיַן חֲנֻכָּה, שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ קֶצֶת מִצְוָה בְּרִבּוּי הַסְּעוּדוֹת כוי, וְנוֹהֲגִין לוֹמַר זְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בִּסְעוּדוֹת שֶׁפּוֹרְצִים בָּהֶם וְאֵז הָוֵי סְעוּדַת מִצְוָה, וְעַיֵּן שָׁם, וּמִשָּׁם נִלְמַד לְכָאן גַּם כֵּן כְּשֶׁיִּרְבֶּה קֶצֶת בִּסְעוּדָה לְצֵאת יְדֵי הַמְּחַמְּירִים, יֵשׁ לִנְהֹג לְזַמֵּר זְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁאֵז בְּוַדַּאי הוּא סְעוּדַת מִצְוָה, וְלִרְמֹז לָזֶה מְסַיֵּם 'וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד', וְהוּא עַל פִּי מַה דְּאָמְרִינַן בְּעֶרְכִּין דַּף י״א (ע״א) מְנַיִן לְעַקֵּר שִׁירָה מִן הַתּוֹרָה כוי, אֲיָיָה עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, הֲוֵי אוֹמֵר זֶה שִׁירָה, וְעַיֵּן שָׁם בְּרַשׁ״י (ד״ה אין אדם) דְּמִיתֵי מִישַׁעְיָה ס״ה (פסוק יד) 'הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵבָב', וְעַיֵּן שָׁם בְּתוֹסָפוֹת (ד״ה משמח לב) דְּאַשְׁכַּחְן נַמִּי גַּבֵּי דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁכָּתַב רַשׁ״י בְּרוּחַ (ג ז) שֶׁיֵּשׁ בְּמִדְרָשׁ 'וַיְיַטֵּב לִבּוֹ' בִּדְבָרֵי תּוֹרָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת דַּף ס״ג (ע״ב) 'וַיִּטְיְבוּ לִבְךָ' (קהלת יא ט) עַל תַּלְמוּד תּוֹרָה, אֶלָּא דְּלֵא כְּתִיבָה בְּהָדֵיָא, עַיֵּן שָׁם, וְלָזֶה אָמַר 'וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד'. וְלִכְלוֹמַר, שֶׁבְּטוּב לֵב הָיוּ עוֹשִׂין שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְדִבְרֵי תּוֹרָה מִשְׁתֶּה תָּמִיד. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר (שם אפרים יתרו יט ב, בית תפלה פ״א) עַל מַה שֶּׁכָּתוּב 'וַיִּחַל [שָׁם] יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר' דְּהֵיְינוּ שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַיֵּצֶר הָרַע מֵהֶם, וְלָכֵן פָּרַשׁ רַשׁ״י (ד״ה ויחן) 'וַיִּחַן' כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד, לְפִי מַה דְּאָמְרִינַן (ברכות נד א) 'בְּכָל לְבָבְךָ' (דברים ו ה) בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ וְכָאן שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַיֵּצֶר הָרַע לֹא הָיָה לָהֶם רַק לֵב אֶחָד, וּכְקָרָא דִּכְתִיב 'וְשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב' (שם כח מז) וּסְמִיךְ 'טוּב' לְ'לֵבָב' מִסְתַּבֵּר טְפֵי לְמִדְרְשָׁהּ דִּקְאֵי עַל שִׁירָה, שֶׁאֵין הַיֵּצֶר הָרַע מִסְתַּלֵּק בְּשִׁירָה לְבַד כִּי אִם עַל יְדֵי דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהוּא תַּבְלִין שֶׁלּוֹ, וְאָז עֲדַיִן יֵשׁ כֹּאן שְׁנֵי

א (א) **רִאשׁוֹן.** וּלְכֹלֵי עָלְמָא (ס) אֵין אוֹמְרִים עַל הַנִּסִּים, כֵּיוָן דְּאֵין

בְּאֵר הֵיטֵב

וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ רֵישׁ סָעִיף תקמ״ו דְּקִיְימָא לַן כְּמַאן דְּאָמַר אֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה, גַּם הָכָא אָסוּר לַעֲשׂוֹת, וְלָכֵן יַעֲשֶׂה הַחֲפָּה בְּיוֹם י״ג. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר גּוּפֵי הֲלָכוֹת (לשונות הגמרא, מס׳ מגילה ד״ה למעלת פורים נשאלתי), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּאָבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״ב סָעִיף קָטָן י׳: (יג) **לֹא תִגְזֹל.** וּלְפִי זֶה מַתָּר לְבָרֵךְ עַל מַה שֶּׁחוֹטְפִין. אֲלִיָּה זוּטָא (סק״י). וְכָתַב שָׁלֵ״ה (מס׳ מגילה, נר מצוה אות טז), לָאו מִשְׁנַת חֲסִידִים הִיא, וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִמַּלְבּוּשִׁים דְּכְלָאִים וְלִחְטֹף מֵחֲבֵרוֹ. וְעַיֵּן ט״ז (סק״ד) וּב״ח (ס״ה) בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קפ״ב לְהַחֲמִיר בָּזֶה, בְּאֹרֶךְ. וְכֵן הַבָּנְסָת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תרצה הגב״י) הוֹרָה לֶאֱסֹר הַפָּרְצוּפִים בְּפוּרִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן רמ״ז, וְלָכֵן הַיְרֵא אֶת ה' יִרְחִיק אֶת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ מִכָּל כִּי הָאי אִסּוּרָא וּפְרִיצוּתָא. וְעַיֵּן עוֹד בְּדָבָר שְׁמוּאֵל סִימָן (קכ״ג) [קצ״ג] תּוֹכַחַת מְגֻלָּה עַל הַלּוֹמְדִים סֵפֶר מִסֶּכֶת שִׁבּוּרִים, עַיֵּן שָׁם:

א (ד) **וְתַעֲנִית.** וַאֲבֵלוּת נוֹהֵג לְכוֹלֵי עָלְמָא: (ג) **בְּי״ד.** אֲבָל לֹא בְּט״ו, בֵּית יוֹסֵף (ד״ה יום):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּיַעֲשֶׂה הַחֲפָּה בְּיוֹם י״ג וְהַסְּעֻדָּה בָּעֶרֶב. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ב יב), שֶׁכָּתַב שֶׁבִּמְדִינוֹת אֵלּוּ פָּשַׁט הַמִּנְהָג לְהָתִּיר כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּבְחָמֵד מֹשֶׁה (סק״א) כָּתַב שֶׁנָּכוֹן יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת הַחֲפָּה בְּסוֹף יוֹם י״ד, וְסְעֻדַּת פּוּרִים יַעֲשֶׂה מִקֹּדֶם: (כט) **פִּדְיוֹן הַבֵּן.** וּבְרִית מִילָה, דְּבָזֶה אֵין שִׂמְחָה כָּל כָּךְ, דְּיֵהָיֶה שֶׁיֵּשׁ בֶּהוּ לוֹמַר, אֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה: (ל) **הָרִאשׁוֹנָה.** עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קפ״ב שֶׁכָּתַב שָׁם הַטַּ״ז (סק״ד) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ה), שֶׁיֵּשׁ לְבַטֵּל מִנְהָג זֶה הֵן בְּפוּרִים אוֹ בְּשִׂמְחַת נִשּׂוּאִין, וְכֵן כָּתַב בְּאֹר הַגּוֹלָה שָׁם (לפני סק״ח), וְאִם כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁל אִישׁ רַק מַלְבּוּשׁ אֶחָד שֶׁל אִשָּׁה וְנִכָּרִים הֵם, אֶפְשָׁר שֶׁאֵין לְמַחוֹת בָּהֶם [פְּרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״ה)], וְעַיֵּן בְּכֶנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תרצה הגב״י) וּבְשֻׁלְחָ״ה (מס׳ מגילה, נר מצוה אות טז) שֶׁהִזְהִירוּ לְהַרְחִיק מִזֶּה: (לא) **מִשּׁוּם 'לֹא תִגְזֹל'.** וּלְפִי זֶה מַתָּר לְבָרֵךְ עַל מַה שֶּׁחוֹטְפִין, מִיהוּ כָּתַב בְּשֻׁלְחָ״ה (שם), לָאו מִשְׁנַת חֲסִידִים הִיא וְשׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִמַּלְבּוּשִׁים דְּכְלָאִים וְלִחְטֹף מֵחֲבֵרוֹ [אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק יז)]: (לב) **וְנָהֲגוּ כָּךְ.** הַיְנוּ מֵעֵת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה עַד לֵיל סְעֻדַּת פּוּרִים, שֶׁהֵם שְׁנֵי לֵילוֹת וְיוֹם אֶחָד [אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק טז)]:

א (א) **רִאשׁוֹן.** וּלְכֹלֵי עָלְמָא (ס) אֵין אוֹמְרִים עַל הַנִּסִּים, כֵּיוָן דְּאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) אַחֲרוֹנִים: (כ) חָמֵד מֹשֶׁה (סק״א), וְטַעֲמוֹ דְּהָא מְדִינָא הָיָה רָאוּי לַעֲשׂוֹת בַּאֲדָר רִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, אֶלָּא שֶׁמִּסְתְּמֵךְ גְּאֻלָּה לִגְאֻלָּה עָדִיף, אִם כֵּן מִכָּל מָקוֹם הָוֵי מַעֲיַן הַמְּאֹרָע: (ג) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) עַד סוֹף

(ז) פְּרִי מְגַדִּים (שם) בְּשֵׁם פּוֹסְקִים: (ס) חַיֵּי אָדָם (כלל קנה סמ״א), דְּלֹא כְּפִרְי חָדָשׁ (סי׳ תצו דיני מנהגי איסור אות טו): (ו) אֲחֲרוֹנִים: (ז) פְּרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א):

(מ) שָׁם (א״א שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah